

ISSN: 2146-1961

İşçi, T. G.. & Yazıcı, K. (2021). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Gözünden Ters Yüz Edilmiş Öğrenme Modeli: Bir Durum Çalışması, *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 12(46), 1159-1173.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoess.3050>

Makale Türü (ArticleType): Araştırma makalesi

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖZÜNDEN TERS YÜZ EDİLMİŞ ÖĞRENME MODELİ: BİR DURUM ÇALIŞMASI

Tuğçe Gamze İŞÇİ

Doktora Öğrencisi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde, Türkiye,
tugcegamzeisci@gmail.com
ORCID: 0000-0002-0287-9886

Kubilay YAZICI

Prof. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Niğde, Türkiye, kyazici@ohu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-6057-8192

Gönderim tarihi: 15.08.2021

Kabul tarihi: 18.11.2021

Yayın tarihi: 15.12.2021

Öz

Yaşanan teknolojik ilerlemelerle birlikte mobil araçlar ve bilgisayarlarla her zaman her yerden ders içeriklerine erişim olanaklarının artması ters yüz edilmiş öğrenme modelinin eğitim-öğretim sürecinde öne çıkmasını sağlamıştır. Ters yüz edilmiş öğrenme modelinin bu süreçte kullanılmasından elde edilecek faydada en önemli görev öğretmenlere düşmektedir. Bu durum öğretmen yetiştiren kurumların başında gelen eğitim fakültelerine ve bu fakültelerde verilen eğitim-öğretim sürecine dikkatlerin çekilmesine yol açmaktadır. Çünkü eğitim fakülteleri öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği bilgi, beceri ve davranışların, mesleki yeterliliklerin, eğitim alanındaki yenilik ve gelişmelerin kazanıldığı kurumlardır. Sosyal bilgiler dersinin öğrencilerin içinde yaşadıkları topluma entegrasyonu için gerekli olan yaşam becerileri ve vatandaşlık yeterliliklerini odak noktasına alan yapısı sebebiyle bu öğrenme modelinin eğitim-öğretim sürecinde kullanılması hem teknolojinin hem de öğretim programında yer alan kazanımların edinilmesi aşamasında önemli bir yere sahiptir. Bu bağlamda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ters yüz edilmiş öğrenmeye ilişkin görüşlerinin incelenmesi araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılarak yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalında 4. sınıfta öğrenim gören 6 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Görüşmeler çevrimiçi olarak her bir katılımcı ile ayrı ayrı gerçekleştirilmiştir. İçerik analizi yönteminin kullanıldığı çalışmada tümevarımsal bir yaklaşım dikkate alınmış, katılımcıların vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda temalar, kodlar ve kategoriler oluşturulmuştur. Araştırmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının hem ters yüz edilmiş öğrenmeye yönelik hem de teknoloji tabanlı öğretim materyalleri ile öğretim yöntem ve tekniklerine yönelik yeterli düzeyde bilgiye sahip olmadıkları, ters yüz edilmiş öğrenmeye yönelik olumsuz bir tutuma sahip oldukları, ters yüz edilmiş öğrenme modeliyle yürütülen derslerde öğrencilerin teknolojik ekipmanlara sahip olmamasının modelin uygulanmasında en büyük problem olarak nitelendirildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Ters yüz edilmiş öğrenme, sosyal bilgiler, öğretmen adayı.

FLIPPED LEARNING MODEL FROM THE VIEWPOINT OF SOCIAL STUDIES TEACHER CANDIDATES: A CASE STUDY

ABSTRACT

The technological advances have led to an increase in the availability of course content through mobile devices and computers from anywhere at any time. This has enabled the flipped learning model to come to the fore in the education process. The most important task in terms of benefitting from the use of the flipped learning model in this process falls upon teachers, which draws attention to the faculties of education as one of the leading teacher-training institutions and to the education-teaching process in these faculties. Because education faculties are institutions where the knowledge, skills and behaviors, professional qualifications, and innovations and developments in the field of education required by the teaching profession are acquired. Considering that social studies course focuses on the life skills and citizenship competencies necessary for the integration of the students into the society they live in, the use of flipped learning model in the educational process is thought to have an important place in both the acquisition of technological skills and the attainment of course acquisitions targeted in the curriculum. In this context, the main purpose of the research is to examine the opinions of social studies teacher candidates on flipped learning. The research was designed as a case study, one of the qualitative research methods, and it employed content analysis method. The study group of the research consists of 6 teacher candidates studying at the 4th grade in the Department of Social Studies Education in the Faculty of Education at Niğde Ömer Halisdemir University in the 2020-2021 academic year. In the research, semi-structured interviews were used as data collection tool and each participant was interviewed online separately. In the research, an inductive approach was taken into account and themes, codes and categories were created in line with the answers given by the participants. The results of the research showed that social studies teacher candidates have sufficient knowledge about neither flipped learning nor technology-based teaching materials and teaching methods and techniques, that they have a negative attitude towards flipped learning and that students' lack of technological equipment in the courses conducted with the flipped learning model is considered to be the biggest problem in the application of the model.

Keywords: Flipped learning, social studies, teacher candidate.

GİRİŞ

Yaşadığımız yüzyılda bilgi ve iletişim teknolojilerinin (BİT) kurum ve kuruluşlara olan etkisi sıkça araştırılan bir konu olmuştur. Teknolojinin bilgiyi elektronik yollarla iletme, işleme, depolama, yaratma, sunma, paylaşma ya da değişme amaçlarıyla kullanılması olarak tanımlanan (Bardakçı & Keser, 2017; Heeks, 1999) BİT, eğitim-öğretim sürecinde de dijital dönüşümün yaşanmasına neden olmuştur. Çağımızda eğitim sistemlerinin temel dinamiklerinden biri olan bu teknolojiler, okulların alt yapı hizmetlerinden öğretim programlarının güncellenmesine, öğretmen yeterliklerinden çevrimiçi öğrenme için kaynak sağlanmasına, eğitim-öğretim kavramlarının yapısından değerlerin dönüşümüne (Bardakçı, 2020), farklı öğrenme yaklaşım ve modellerinin uygulanmasından, yöntem ve tekniklerin eğitim-öğretim sürecine entegre edilmesine kadar pek çok durumda kullanılmaktadır. Özellikle yeni neslin teknolojiyle olan yakın ilişkisi düşünüldüğünde, bu entegrasyon sürecinde teknoloji ile bütünleşmiş öğrenme yaklaşımlarının kullanılmasının öğrencilerin öğrenme motivasyonları, derse karşı olan tutumları ve akademik başarılarının artırılması ile öğrenme stillerinin geliştirilmesi hususlarında yararlı olacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda yenilikçi ve etkili bir öğrenme yaklaşımları arasında gösterilen harmanlanmış öğrenmenin bir türü olarak ifade edilen ters yüz edilmiş öğrenme modelinin son zamanlarda eğitim-öğretim kurumlarında kullanılmaya başladığı görülmektedir (Hwang vd., 2015). Geleneksel öğrenme ortamını değiştiren, genellikle eğitim içeriğini sınıf dışında çevrimiçi olarak sağlayan bir öğretim stratejisi ve bir tür harmanlanmış öğrenme modeli olarak tanımlanan ters yüz edilmiş öğrenme modeli (Voronina vd., 2017; Bergmann & Sams, 2012), bazı kaynaklarda ters yüz sınıf olarak da ifade edilmektedir (Alsancak Sarıkaya, 2017). Bu modelde daha önceden kaydedilen ders materyalleri veya dersler öğrenciler tarafından izlenir, daha sonra öğrenciler sınıf ortamında arkadaşlarıyla tartışarak veya problem çözme etkinlikleri yaparak öğrendiklerini derinleştirirler (Bishop & Verleger, 2013; Chen Hsieh, Wu & Marek, 2017; Choi vd., 2015; El Mieadany, 2019). Özetlemek gerekirse ters yüz edilmiş öğrenme, öğrencilerin ders sonrası ödevleri ile ders sırasındaki öğrenmelerinin diğer bir ifadeyle öğrenci ve öğretmenlerin rollerinin değiştirilmesi ilkesine dayanmaktadır (Abdelshaheed, 2017; Moravec vd., 2010).

Yaşanan teknolojik ilerlemelerle birlikte mobil araçlar ve bilgisayarlarla her zaman her yerden ders içeriklerine erişim olanaklarının artması bu modelin eğitim-öğretim sürecinde öne çıkmasına yol açmıştır. Çünkü bu modelde öğrenciler, öğretmenlerin hazırladıkları videoları dersin öncesinde izlerken istedikleri zaman durdurabilir, geri sarabilir ve yeniden oynatabilirler. Bu durum öğrencilerin kendi hızlarında öğrenebilmelerine imkân tanır (Jun vd., 2017). Pedagojik açıdan öğrencilerin hızlarına göre ilerleyebilmesi, öğrenenlerin kendi öğrenme sorumluluklarını alması, işbirlikli öğrenme olanağı sunması, zaman-mekândan bağımsız öğrenme imkânı sağlaması ve üst düzey düşünme becerilerini geliştirmesi bu modelin avantajları arasında gösterilebilir (Alsancak-Sarakaya, 2020; Baker, 2000; Kim vd., 2014; Johnson & Renner, 2012). Ayrıca ters yüz edilmiş öğrenme pasif konumunda olan öğrencilerin aktif öğrenciye dönüşmesine, öğretimin bireyselleşmesine, bazı zor kavramların öğretilmesine, öğretmenlere zaman tasarrufu sağlayarak öğrencilerinin yardıma ihtiyacı olduğu konularda daha fazla destek olmalarına olanak tanımaktadır (Davies, Dean & Ball, 2013). İfade edilen bu avantajların aksine ters yüz edilmiş öğrenmede öğretmenlerin materyal hazırlamada bilgi ve beceri sahibi olmamaları, dijital materyal oluşturmanın ve uygun materyal seçmenin zaman alması, kaliteli videoların

üretilememesi, öğrencilerin videoları izleyip izlemediklerinin kontrolünün zor olması ve öğrencilerin sınıf dışı etkinliklere yeterince ilgi göstermemeleri (Alsancak-Sırakaya, 2020; Sancar-Tokmak, 2019) modelin sınırlılıkları arasında gösterilebilir. Karşılaşılabilecek bu sınırlılıkların en aza indirgenmesinin ters yüz edilmiş öğrenme modelinin eğitim-öğretim sürecinde kullanılmasından elde edilecek faydaları arttıracığı görüşü dile getirilebilir. Bu aşamada şüphesiz ki en önemli görev öğretmenlere düşmektedir.

Öğretmenler mesleklerini icra ederken eğitim sisteminin insan gücü kaynağını oluşturarak toplumsal gereksinimler doğrultusunda bireyler yetiştirmede önemli rol ve sorumluklara sahiptir. Bu durum öğretmen yetiştiren kurumların başında gelen eğitim fakültelerine ve bu fakültelerde verilen eğitim-öğretim sürecine dikkatlerin çekilmesine yol açmaktadır. Çünkü eğitim fakülteleri öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği bilgi, beceri ve davranışların, mesleki yeterliliklerin, eğitim alanındaki yenilik ve gelişmelerin kazanıldığı kurumlardır (Odabaşı ve Kabakçı, 2011). Bu yenilik ve gelişmeler arasında olan günümüz teknolojilerinin eğitim - öğretim sürecinde kullanılması, öğrenme stilleri daha farklı olan ve alan yazında dijital yerli olarak ifade edilen kuşağa neyin nasıl öğretilceğinin bilinmesi aşamasında katkı sağlayacaktır. Ancak bu noktada gözlerden kaçırılmaması gereken hususlardan birisi de öğretmenlerin, dolayısıyla da geleceğin öğretmenleri olacak olan öğretmen adaylarının ters yüz edilmiş öğrenme modeline ilişkin görüşlerinin tespit edilmesidir. Bu görüşler sayesinde öğretmenlerin lisans eğitimleri boyunca almış oldukları eğitimin teknoloji ile olan ilişkisinin ortaya çıkarılması ve meslek yaşantılarında ters yüz edilmiş öğrenme modelini kullanma eğilimlerini anlamak mümkün olacaktır. Sosyal bilgiler dersinin öğrencilerin içinde yaşadıkları topluma entegrasyonu için gerekli olan yaşam becerileri ve vatandaşlık yeterliklerini odak noktasına alan yapısı bu öğrenme modelinin eğitim-öğretim sürecinde kullanılması hem teknolojinin hem de öğretim programında yer alan kazanımların edinilmesi aşamasında önemli bir yere sahiptir. Ancak ilgili alan yazında ters yüz edilmiş öğrenmeye yönelik çeşitli branşlarda öğrenim gören öğretmen adaylarının görüşlerini içeren çalışmalar yer alırken (Alsancak-Sırakaya, 2017; Göğebakan-Yıldız, Kıyıcı & Altıntaş, 2016; Gökdemir, 2018; Turan & Göktaş, 2015; Yıldırım, Yıldırım & Çelik, 2018) sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ters yüz edilmiş öğrenmeye yönelik görüşlerini bütüncül bir yaklaşımla ele alan bir çalışmaya hâlihazırda rastlanılmamıştır. Bu bağlamda araştırmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ters yüz edilmiş öğrenme modeline yönelik görüşlerinin derinlemesine incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın problem cümlesi “Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ters yüz edilmiş öğrenme modeline yönelik görüşleri nasıldır?” olarak belirlenmiştir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2018) durum çalışmasını bir ya da daha çok durumun derinlemesine bütüncül bir yaklaşımla incelendiği araştırma olarak tanımlamıştır. Creswell’ de (2014) durum çalışmasını araştırmacının bir ya da daha fazla durumu ayrıntılı bir şekilde ortaya koyduğu bir yöntem olarak ifade etmiştir. Bu araştırmada da ters yüz edilmiş öğrenme modeline yönelik sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşlerini derinlemesine incelemek amaçlandığından durum çalışması deseni kullanılmıştır. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Öğrenci İşleri Daire

Başkanlığı, 04.03.2021 tarih ve E-69972237-302.08.01-26966 sayılı etik kurul onayı ile çalışma gerçekleştirilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalında 4. sınıfta öğrenim gören 6 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışma grubunun oluşturulmasında amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme, önceden belirlenmiş ölçütlere göre örneklemin seçildiği bir türdür (Yıldırım & Şimşek, 2018). Bu araştırmada mesleki alan bilgisi ve öğretmenlik yeterlik derslerini daha önceki sınıf düzeylerinde almalarından dolayı 4. Sınıfta öğrenim gören 6 sosyal bilgiler öğretmen adayı gönüllülük ilkesi temel alınarak tercih edilmiştir.

Tablo 1. Katılımcılara İlişkin Bilgiler

Katılımcılar	Cinsiyet
K1	K
K2	E
K3	E
K4	K
K5	K
K6	K

Veri Toplama Araçları ve Uygulama Süreci

Araştırma sürecinde yarı yapılandırılmış görüşme veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. İlgili alan yazın taranmış ve araştırmanın amacına göre taslak görüşme soruları hazırlanmıştır. Bir sonraki aşamada görüşme soruları 2 Sosyal Bilgiler Eğitimsi ve 1 Ölçme Değerlendirme Uzmanı tarafından incelenmiş ve gelen dönütler doğrultusunda görüşme formu tekrar düzenlemiş, dil - anlatım, ifade bozukluğu ile anlaşılması zor olabilecek sorular yeniden şekillendirilmiştir. Görüşme formunun araştırmanın amacına uygun olup olmadığını test etmek için bir öğretmen adayı ile pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Yapılan uygulamaların ardından elde edilen bilgilerden yararlanılarak görüşme formuna son hali verilerek araştırma doğrultusunda katılımcılara yöneltilmiştir. Katılımcıların verdiği cevaplara göre ek sorular yöneltilmiş ve araştırma derinleştirilmiştir.

COVID-19 pandemi şartları nedeniyle görüşmeler çevrimiçi olarak her bir katılımcı ile ayrı ayrı gerçekleştirilmiştir. Çevrimiçi yapılan görüşmelerde katılımcıların rahat olmaları ve onlardan sağlıklı bilgiler almak amacıyla araştırmanın amacından söz edilerek kişisel bilgilerinin gizli tutulacağına ilişkin açıklama yapılmış, görüşme soruları hakkında detaylı bilgi verilmiştir. Tüm görüşmeler katılımcıların izniyle kayıt altına alınmış, yaklaşık 150 dakika süren görüşmeler bilgisayar ortamında yazıya geçirilerek metine dönüştürülmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinde toplanan veriler kavramsallaştırılarak, bir mantığa göre düzenlenir ve ortaya çıkan verilere göre temalar oluşturulur (Yıldırım ve

Şimşek, 2018). İçerik analizi yönteminin kullanıldığı çalışmada tümevarımsal bir yaklaşım dikkate alınmış, katılımcıların vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda temalar, kodlar ve kategoriler oluşturulmuştur. Nitel veriler K1, K2, K3, K4, K5 ve K6 şeklinde kodlanmış, katılımcılardan alınan görüşler çalışmanın bulgular kısmında bu numaralar ile ifade edilmiştir.

Araştırmada İnanırcılık, Aktarılabilirlik, Tutarlılık ve Teyit Edilebilirlik

İnanırcılık (İç Geçerlik): Araştırmanın inanırcılığını arttırmak amacıyla ilgili alanyazın incelenerek görüşme formu oluşturulmuştur. Görüşme sonrasında katılımcıların ifadeleri yazıya dönüştürülerek, kendi görüşlerinin olup olmadığını teyit etmeleri istenmiştir. İçerik analizi sonucu elde edilen temalar, kodlar ve kategoriler oluşturulurken birbirleriyle ilişkisi kontrol edilerek bulgular arasında bütünlük sağlanmaya çalışılmıştır. Araştırma sürecinde nesnel olmaya dikkat edilmiştir. Araştırma sürecinde elde edilen veriler farklı bir araştırmacı tarafından kontrol edilmiş, görüş birliği sağlanmıştır.

Aktarılabilirlik (Dış Geçerlik): Araştırma sürecinin her aşaması aktarılabilirliği arttırmak amacıyla okuyucuya sunulmuştur. Bu doğrultuda araştırma raporu ayrıntılı olarak yazılmış, bulgular bölümünde doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Tutarlılık (İç Güvenirlik): İçerik analizi sonucu elde edilen temalar, kodlar ve kategoriler oluşturulurken birbirleriyle ilişkisi kontrol edilerek bulgular arasında bütünlük sağlanmaya çalışılmıştır. Araştırma sürecinde nesnel olmaya dikkat edilmiştir. Araştırma sürecinde elde edilen veriler farklı bir araştırmacı tarafından kontrol edilmiş, görüş birliği sağlanmıştır. İki araştırmacının birbirlerinden bağımsız olarak kullandıkları kodların tutarlılığı "Görüş Birliği" ya da "Görüş Ayrılığı" şeklinde işaretlenmeler yapılarak belirlenmiştir. Tüm bu kodlamaların güvenilirliğin hesaplanması için Miles & Huberman'ın (1994) önerdiği güvenilirlik formülü [$\text{Güvenirlik} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}}$] kullanılmıştır. Her sorun için yapılan güvenilirlik hesaplamasında % 86 ile % 94 arasında bir sonuca ulaşılmıştır.

Teyit Edilebilirlik (Dış Güvenirlik): Araştırmanın teyit edilebilirliğini (dış güvenirliliğini) sağlamak için araştırma sürecinde elde edilen veriler ve kodlamalar okuyucuların inceleyebilmelerine imkân sunmak için araştırmacılar tarafından saklanmaktadır.

BULGULAR

Araştırmada yapılan görüşmelerin analizi sonucunda iki ana temaya ulaşılmıştır. Bu temalar şu şekildedir:

- 1) Ters Yüz Edilmiş Öğrenme Modeline Yönelik Bilgi Durumuna İlişkin Bulgular
- 2) Ters Yüz Edilmiş Öğrenme Modelinin Eğitim-Öğretim Sürecindeki Durumuna İlişkin Bulgular

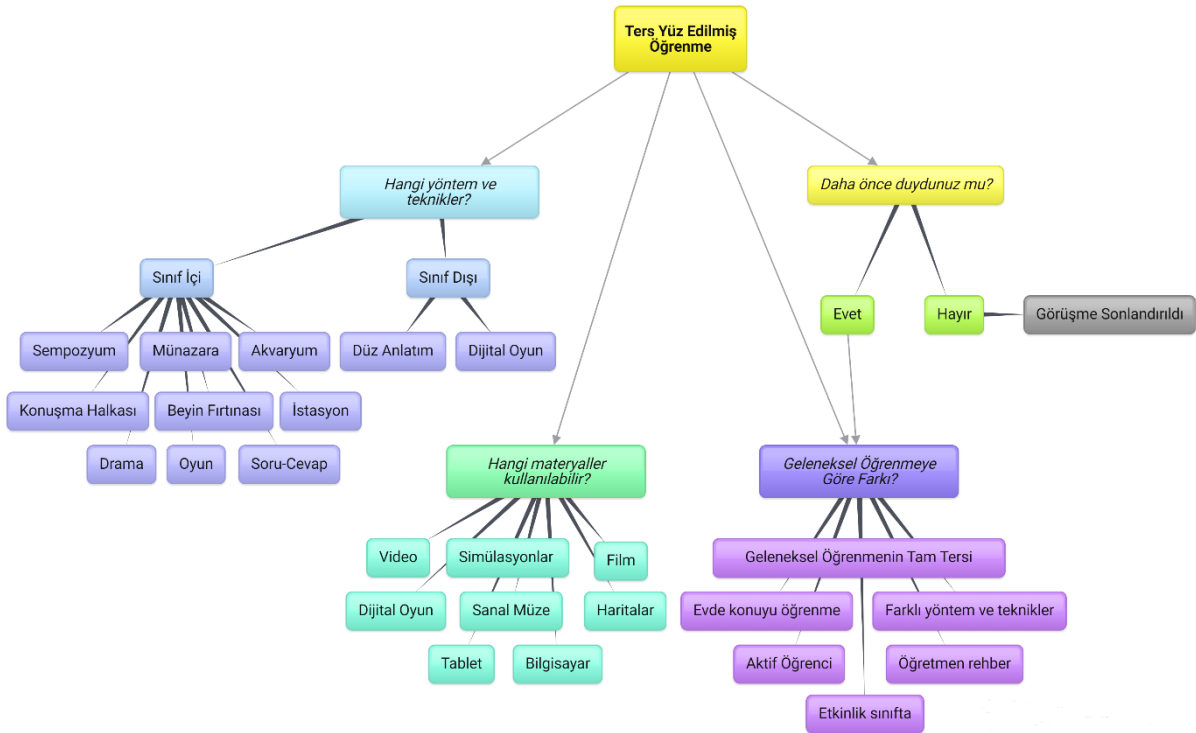
Ters Yüz Edilmiş Öğrenme Modeline Yönelik Bilgi Durumuna İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında katılımcıların ters yüz edilmiş öğrenme ile ilgili görüşlerini tespit etmek amacıyla çeşitli sorular yöneltilmiştir. Katılımcıların ters yüz edilmiş öğrenmeye yönelik bilgi durumlarını derinlemesine

incelemek amaçlanmıştır. Bu bağlamda araştırmacılara ters yüz edilmiş öğrenmenin geleneksel öğrenmeye göre farklarının ne olabileceği sorusu yöneltilmiştir. İlk aşamada katılımcıların 4'ü ters yüz edilmiş öğrenme ile ilgili bilgi sahibi olmadığını belirtmiş bu katılımcılar araştırmaya dâhil edilmemiştir. Katılımcıların çoğunluğu (K1, K2, K4, K5) ters yüz edilmiş öğrenmenin geleneksel öğrenmenin tam tersi bir anlayışa sahip olduğunu, geleneksel öğrenmede öğretmenler tarafından verilen ev ödevlerinin ev ortamında yapılırken ters yüz edilmiş öğrenmede ödevlerin sınıf ortamına yapıldığını, geleneksel öğrenme modellerinde ters yüz edilmiş öğrenmeye göre öğrencinin daha pasif olduğunu, öğretmenin rehber ve yol gösterici olduğunu ifade etmişlerdir. Örneğin K1, *"Bizim eğitim sistemimizde biz dersi işleriz öğretmen ödev verir ve eve geldiğimizde ödevlerimizi yaparız. Bu eğitim modeli bunun tam tersi oluyor. Yani uygulamayı ev ortamında ödev kısmını da sınıf ortamında olmasını sağlıyor yani geleneksel öğrenmenin tam tersi"* görüşüyle ters yüz edilmiş öğrenmenin geleneksel öğrenme modellerine göre farkını ifade etmiştir. K2 ise benzer şekilde *"Bu modelde öğrenme her ortamda gerçekleşebilir. Öğretmen geleneksel öğrenmede olduğu gibi konuyu ders ortamında vermek yerine öncesinde öğrencilere veriyor, öğrenci o konuya çalışıp geliyor ve derste etkinlik yapıyor diye biliyorum."* şeklinde görüş bildirmiştir. K6, ters yüz edilmiş öğrenmede geleneksel öğrenmeye göre farklı yöntem ve tekniklerin kullanıldığını belirtmiştir. Katılımcıya hangi yöntemlerin daha farklı olduğu sorusu yöneltildiğinde ise ters yüz edilmiş öğrenmenin soru-cevap gibi tartışma teknikleri ile işbirlikli öğrenme gibi modelleri içerdiğini ifade etmiştir.

Ters yüz edilmiş öğrenmede kullanılacak materyallerin ne olabileceği sorusu katılımcılara yöneltilmiştir. Katılımcılar videolar, filmler, çeşitli simülasyonlar, dijital oyunlar, sanal müzeler, bilgisayar, tablet gibi teknolojik cihazlar, haritalar gibi materyallerin kullanılabilmesini dile getirmişlerdir. K4, *"Günümüz teknoloji çağı olduğu için teknolojiyi temel alan materyaller kullanılmalı. Örneğin ders içeriğine uygun videolar, hayatın içinde olan deney videoları, görsel işitsel materyaller kullanılabilir."* Yanıtını vermiştir. K6, *"Bilgisayar, tablet, akıllı tahta, dijital öyküleme ve oyunlar kullanılabilir"* yanıtı ile bu konuyla ilgili görüşünü bildirmiştir. Bazı katılımcılar drama yöntemini materyal olarak ele almış ve dramının kullanılabilmesini söylemiştir. Bu bağlamda konuyu derinleştirmek amacıyla katılımcılara ters yüz edilmiş öğrenme modelinin sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklerinde hangi yöntem ve tekniklerin kullanılabilmesi sorulmuştur. Katılımcılar ters yüz edilmiş öğrenmenin sınıf içi etkinliklerinde genellikle sempozyum, münazara, istasyon, konuşma halkası, akvaryum, beyin fırtınası gibi tartışma yöntemlerinin yanı sıra drama, oyun, altı şapkalı düşünme, altı ayakkabı, balık kılıcı, soru-cevap gibi yöntemlerinin kullanılabilmesini söylemişlerdir. Örneğin K1, *"Sınıf içerisinde konuşma halkası, istasyon, sempozyum gibi tartışma yöntemleri kullanılabilir. Grup etkinlikleriyle tartışarak ders işlenmesi öğretmenin rehberliğinde faydalı olacaktır."* Yanıtını vermiştir. Benzer şekilde K5, *"İşbirlikli öğrenme yöntemleri kullanılabilir. Grup çalışmalarında bulunabilirler. Bence en etkili yöntem drama olur. Çünkü çocuk oyunun içine katılır ve içinde olduğu durumu daha iyi kavrar. Buna ek olarak rol oynama tekniği olabilir. Öğrenci role bürünerek konuyu daha iyi kavrar."* Yanıtını vermiş ve en etkili yöntemin drama olabileceğini eklemiştir. K6 ise *"Dersin girişinde beyin fırtınası kullanabilirim. Dersin sonunda konunun anlaşılıp anlaşılmadığını tartışma yöntemleriyle test edebilirim. Sınıfta ben kimim etkinliğini yaparak konunun öğrenilip öğrenilmediğini test ederek, ders sonunda pekiştirmeye yapabilirim."* Cevabı ile görüşünü bildirmiştir. Ters yüz edilmiş öğrenmede sınıf dışında kullanılacak yöntem ve teknikler sorusuna ise, videolar üzerinden düz anlatım, dijital oyun,

sanal müze gezileri gibi yöntemlerin kullanılabilceğini belirtmişlerdir. K4, "Videolar üzerinde daha çok düz anlatım gibi geleneksel yöntemler kullanılabilir." Yanıtını vermiştir. Katılımcıların verdiği cevaplar üzerine aldıkları lisans eğitimi süresince ters yüz edilmiş öğrenme modeline yönelik uygulamalara yer verilip verilmediği sorulmuştur. Katılımcıların tamamı ters yüz edilmiş öğrenmeye ilişkin bir uygulamayla karşılaşmadıklarını ifade etmişlerdir. Çalışma kapsamında ters yüz edilmiş öğrenme modeline yönelik bilgi durumlarını içeren diyagram Şekil 1' de gösterilmiştir.

Şekil 1. 1.Temaya, Kategorilere ve Kodlara Ait Diyagram

Ters Yüz Edilmiş Öğrenme Modelinin Eğitim-Öğretim Sürecindeki Durumuna İlişkin Bulgular

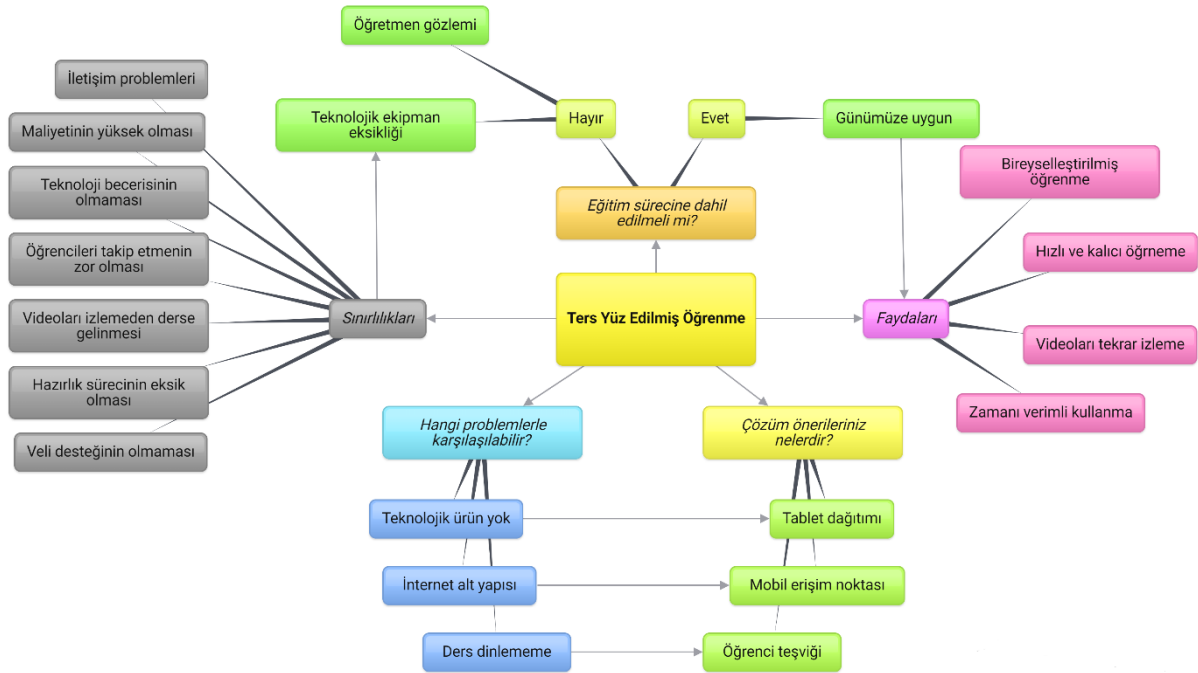
Katılımcılara, eğitim-öğretim sürecine ters yüz edilmiş öğrenmenin dâhil edilmesi ile ilgili görüşleri sorulmuştur. Katılımcıların tamamına yakını bu modelin eğitim-öğretim sürecinde dâhil edilmesine ilişkin olumsuz görüşe sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Örneğin K4, rahat bir şekilde bu modelin eğitim-öğretimde kullanılmayacağı görüşünde bulunmuştur. Bunun nedenini ise günümüzde her öğrencinin bilgisayar, tablet gibi teknolojik ekipmanlara sahip olmaması olarak göstermiştir. K3 de bilgisayar, tablet, telefon gibi araçlara sahip olmayan öğrencilerin dersleri dinlemeyeceklerini belirtmiştir. Benzer şekilde K1, "Ben bu konuda çok olumlu düşünceye sahip değilim. Öğrenmeyi sekteye uğratacağımı düşünüyorum." Görüşü ile ters yüz edilmiş öğrenmenin eğitim-öğretim sürecine dâhil edilmesine yönelik görüşünü ifade etmiştir. Katılımcıya ek olarak böyle düşünmesinin nedeni sorulmuş ve "Çünkü çocukları öğrenme ortamında gözlemleyemiyoruz neyi ne kadar öğrendiğini bilemeyebiliriz. Nasıl öğrenme sağladığını, kalıcı mı değil mi gözlemleyemediğimiz için bu bence çok da kullanılması mümkün olan bir sistem değil gibi geliyor. Zaman içerisinde değişebilir ama şu an için eğitim programlarına uygun olduğunu düşünmüyorum" yanıtı alınmıştır. K6 ise diğer katılımcıların tam aksine ters yüz

edilmiş öğrenmenin günümüz şartlarına çok uygun olduğunu, özellikle yaşanan pandemi sürecinde bu tarz modellerin öneminin daha da arttığını ifade etmiştir.

Ters yüz edilmiş öğrenme modeliyle yürütülen derslerin ne gibi faydaları olabileceğini sorusu katılımcılara yöneltilmiştir. Katılımcılar, öğrencilerin bireysel olarak öğrenmelerinden dolayı öğrenme sürecinin daha hızlı ve kalıcı olacağını, videoların tekrar izlenme olanağının öğrenmede zorluk yaşayan öğrenciler için iyi olduğunu, öğretmenlere dönüt için zaman kazandıracağını ve öğretmenlerin öğrencilerle daha çok ilgilenebileceklerini dile getirmişlerdir. Örneğin, K5 *“Öğretmenin büyük bir sınıfa ders anlatması ona zaman kazandırmaz ama öğrencinin tek başına öğrenmesi ona zaman kazandırır. Örneğin ben staj yaparken gözlemliyorum sürenin yetişmemesinin sebebi öğrencilerin sordukları sorular oluyor. Bu sistemde öğrenci konuyu kendisi öğreneceği için sorulara daha çok dönüt verilebilir. Öğrenme zamanının daha aktif kullanılmasını sağlayacaktır.”* ifadesinde bulunmuştur. K4, *“Öğrenci evde bireysel olarak konuyu öğrendiği için kalıcı öğrenme sağlanır.”* Yanıtını vermiştir. K6, ters yüz edilmiş öğrenmede uygulama boyutu olacağı için öğrencilerin süreç içerisinde daha aktif olacağını bu sebepten öğrenme sürecinin verimli olabileceğini dile getirmiştir.

Katılımcılara ters yüz edilmiş öğrenmenin faydalarının yanı sıra sınırlılıklarının ne olabileceği sorusu konuyu derinleştirmek amacı ile sorulmuştur. Bu soruya katılımcılar, öğretmenin gerekli hazırlıkları yapmaması, tüm öğrencilerin konuyu evde öğrendiklerini varsayarak hareket etmesi, öğretmenlerin öğrencilerini tek tek takip etmekten zorlanması, velilerin öğrencilere destek olmakta zorlanması, öğrencilerin denetim mekanizması olmadığı için rahat hareket etmesi ve ders içeriğini izlememesi, her öğrencinin teknolojik araçlara sahip olmamasından dolayı dersi izleyememesi, öğrencinin öğrenme sırasında öğretmeniyle iletişiminin olmaması, öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojisi becerisine sahip olmaması, maliyetli bir model olması yanıtlarını vermiştir. Örneğin K1 *“Öğrenciler açısından ise biz bile ev ortamında ders dinlerken zorlanıyoruz. Çocuklar ev ortamında nasıl bir öğrenme sağlayabilir bilmiyorum. Bana göre bir denetim mekanizmasının olmaması bir sınırlılık. Bence zaten öğrenciler ders dinlerken öğretmen olmalı. Ben ev ortamında verimli öğrenme ortamının sağlanacağını düşünmüyorum.”* Görüşünde bulunmuştur. K5, *“Çok sınırlılık taşıyacağını düşünüyorum. Evde dinleyeceksin dersi ama teknoloji ve internet alt yapısına ihtiyaç duyulmaktadır. Günümüzde çoğu yerde henüz internet yok. Teknolojik açıdan telefon, tablet ve bilgisayara sahip olmayan öğrenciler var.”* Yanıtı ile ters yüz edilmiş öğrenmenin maddi sınırlılıklarına değinmiştir. Benzer şekilde K3 ve K6 da teknolojik ekipman yetersizliğinin sınırlılık yaratacağına belirtmiştir. Konuyu detaylandırmak amacıyla ters yüz edilmiş öğrenme modeli ile yürütülen derslerde karşılanması muhtemel problemler neler olabilir ve bu problemlerin çözümü için neler yapılabilir soruları katılımcılara yöneltilmiştir. Katılımcılar genellikle ters yüz edilmiş öğrenme modelinin sınırlılıklarında olduğu gibi teknolojik araç eksikliğini problem olarak nitelendirmişlerdir. Örneğin K1, *“Her çocuğun teknolojik ekipmanlara erişim olanağı olmayabilir. Bunun için daha önce başlatılan tablet dağıtımının artırılarak her çocuğa ulaşması sağlanabilir. Her köye bilgisayar odaları kurulabilir.”* Yanıtı ile görüşünü dile getirmiştir. K6 da benzer şekilde bazı yerlerde internet alt yapısının olmamasının sorun olacağını ve bu yerlere mobil destekli erişim noktalarının oluşturulmasının bu probleme çözüm olabileceğini belirtmiştir. K3 rumuzlu katılımcı öğrencilerin dersleri dinlemek istememelerinin bir problem yaratacağını ifade ederek öğrencilerin bu konuda çeşitli etkinliklerle teşvik edilmesi önerisinde bulunmuştur.

Katılımcılara son olarak meslek hayatlarında ters yüz edilmiş öğrenme modelini kullanmak ister misiniz sorusu yöneltilmiştir. K4 ve K6, öğrenci olanakları bu model için uygunsa kullanacağını, K2 kesinlikle kullanmak istediğini, K5 kararsız olduğunu, K1 ve K3 rumuzlu katılımcılar ise geleneksel öğrenme modellerini tercih edeceklerini ifade etmişlerdir. Katılımcılara bunun nedeni sorulduğunda ise, ters yüz edilmiş öğrenmeye yönelik yeteri düzeyde bilgi ve beceri sahibi olmadıklarını bu nedenle kullanmak istemedikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Çalışma kapsamında ters yüz edilmiş öğrenme modelinin eğitim-öğretim sürecindeki durumuna ilişkin diyagram Şekil 2' de gösterilmiştir.

Şekil 2. 2.Temaya, Kategorilere ve Kodlara Ait Diyagram

TARTIŞMA ve SONUÇ

Ters yüz edilmiş öğrenme günümüzde popüler öğretim modelleri arasında yerini almıştır. Özellikle COVID-19 pandemisinde eğitim-öğretimin uzaktan yürütülmesi süreç içerisinde alternatif olarak harmanlanmış öğretim modellerini ön plana çıkarmıştır. Harmanlanmış öğrenmenin bir dalı olarak karşımıza çıkan ters yüz edilmiş öğrenme modelinin öğretmenler tarafından etkin kullanılması, eğitim-öğretim sürecinin başarıyla devam etmesi açısından önemlidir. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ters yüz edilmiş öğrenme modeline ilişkin görüşlerinin belirlenmesinin amaçlandığı bu çalışmada ulaşılan bulgulara dayalı sonuçlar aşağıda verildiği gibidir:

Katılımcılar ters yüz edilmiş öğrenmenin geleneksel öğrenmeye göre farklarını kendi görüşlerine göre ifade etmişlerdir. Bu bağlamda ters yüz edilmiş öğrenmenin geleneksel öğrenmenin tam tersi olduğunu, öğrencinin aktif öğretmenin ise rehber konumunda olduğunu, dersin evde öğrenildiği okulda ise etkinlik yaptırıldığı görüşlerine sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. İlgili literatürde yer alan ters yüz edilmiş öğrenme modeline

ilişkin bilgiler dikkate alındığında katılımcıların ters yüz edilmiş öğrenmenin geleneksel öğrenmeye göre farkları ile ilgili sınırlı bilgiye sahip oldukları dile getirilebilir.

Ters yüz edilmiş öğrenme modelinde videolar, filmler, çeşitli simülasyonlar, dijital oyunlar, sanal müzeler, bilgisayar, tablet gibi teknolojik cihazlar ile haritalar gibi materyallerin de kullanılabileceği katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Bu bağlamda dikkat çeken husus katılımcıların dersle ilgili materyaller konusunda yeterli düzeyde bilgi sahibi olmamalarıdır. Gökdemir' de (2019) ters yüz edilmiş öğrenmeyi odak noktasına alan araştırmasında öğretmen adaylarının konuya uygun materyal geliştirme konusunda yetersiz olduğu sonucuna ulaşmıştır. Gerçekleştirilen bu çalışmada da bazı katılımcıların yöntem ve tekniklerle materyalleri karıştırarak yanıtlamaları da bu sonucu destekler niteliktedir. Katılımcılar ter yüz edilmiş öğrenme modelinde sınıf içerisinde çoğunlukla tartışma yöntem ve tekniklerinin, sınıf dışında ise videolar, düz anlatım yönteminin kullanılabileceğini belirtmişlerdir. Ulaşılan bu sonuç doğrultusunda katılımcıların genel olarak yöntem ve teknikler konusunda da yeterli bilgiye sahip olmadıkları görüşü dile getirilebilir.

Çalışma kapsamında verilen cevaplar dikkate alındığında, katılımcıların tamamına yakınının ters yüz edilmiş öğrenmenin eğitim-öğretim sürecine dâhil edilmesine yönelik olumsuz bir tutuma sahip olduğu anlaşılmaktadır. Love, Hodge, Grandgenett & Swift (2014) ile Jonson & Renner (2012) tarafından yapılan araştırmalarda da üniversite öğrencilerinin ters yüz edilmiş öğrenmeye yönelik olumsuz tutuma sahip oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Ortaya çıkan sonuçlar bu araştırmanın sonucuyla örtüşmektedir. Katılımcılar birçok ailenin teknolojik ekipmana sahip olmaması ve öğrencilerin dersleri bu sebeple takip edememeleri olarak bu tutumlarını gerekçelendirmişlerdir. Günümüzde hâlihazırda yaşanan COVID-19 pandemi sürecinde de öğrencilerin dersleri takip edememesinin en büyük sebeplerinden biri de teknolojik ekipmanlara sahip olmaması olarak gösterilmektedir (Avcı & Akdeniz, 2021; Can, 2020; Çakın & Külekçi-Akyavuz, 2020; Çiçek, Tanhan & Tanrıverdi, 2020; Demir & Özdaş, 2020; Özdoğan & Berkant, 2020). Gökdemir ve Gazel (2019) tarafından yapılan araştırmada ise eğitim fakültesi öğrencilerinin ters yüz edilmiş öğrenme uygulamasına yönelik tutumlarının geleneksel yöntemlere göre daha olumlu olduğu sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Alsancak-Sırakaya'nın (2017) araştırmasında da oyunlaştırılmış tersyüz sınıf modeline yönelik öğrenci görüşlerinin olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcılar vermiş oldukları cevaplarda; öğrencilerin öğrenme sürecini kendilerinin yürütmesinin kalıcı öğrenme sağlayacağı, yavaş öğrenen öğrencilerin videoları tekrar izlemelerinin öğrenme süreçlerine olumlu olacağı, öğretmenlerin yüz yüze ders sırasında öğrencileriyle daha çok ilgilenebilmelerine olanak tanıyacağı ve onların sorularına zaman problemi yaşamadan cevap vermelerini ters yüz edilmiş öğrenmenin faydaları arasında olduğunu ifade etmişlerdir. Gögebakan-Yıldız, Kıyıcı ve Altıntaş'ın (2016) yapmış oldukları çalışmada da fen bilgisi öğretmen adayları ters yüz edilmiş sınıf modelinin tekrar tekrar dersi izleyebilme, derse hazırlıklı gelme, bilginin pekiştirilmesi, uygulama yapmaya uygun olması, eğlenceli öğrenme, teknoloji kullanmaya yardımcı olma yanıtları ile modelin avantajlarını ifade etmişlerdir. Benzer şekilde Turan ve Gökteş (2015) tarafından yapılan çalışmada ters yüz edilmiş sınıf modelinin öğrenmenin kalıcılığını artıran, öğrenmeyi

kolaylaştıran, esnek ve eğlenceli bir yöntem olarak algılandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar araştırma sonucuyla benzerlik göstermektedir.

Yapılan görüşmeler neticesinde ters yüz edilmiş öğrenme modelinin sınırlılıklarına yönelik olarak öğretmenin hazırlıklı olmaması, öğretmenlerin öğrencileri takip etmekte zorlanması, öğrencilerin dersi dinleyip dinlemediklerinin kontrol edilememesi, ders içeriği hazırlamanın zor olması, ailelerin tutumu, maliyetli olması, öğrencilerin teknolojik araçlara ve onları kullanma becerilerine sahip olmaması ile öğrencilerle iletişim sorunu yaşanması sonuçlarına ulaşılmıştır.

Göğebakan-Yıldız, Kıyıcı ve Altıntaş (2016), Mutlu ve Aydın (2018), Gencer (2015), Gökdemir (2019 ile Turan ve Göktaş (2015) tarafından yapılan çalışmalarda ters yüz edilmiş öğrenme modelinin fazla zaman alması, anında dönüt alınamaması, sınıf yönetiminin zor olması, ön hazırlık gerektirmesi, öğretmenin teknolojik yeterliliğinin olmaması, derse katılım sağlanmaması ve etkili aile desteğinin olmaması gibi sorunlar yaşanabileceği sonuçlarına ulaşılmıştır. Ters yüz edilmiş öğrenme ile ilgili yapılan bu çalışmalar araştırma bulgularıyla benzer nitelik taşımaktadır.

Katılımcılar ters yüz edilmiş öğrenme modeliyle yürütülen derslerde de öğrencilerin teknolojik ekipmanlara sahip olmamasını modelin uygulanmasında en büyük problem olarak nitelendirmişler, daha önce FATİH projesi kapsamında başlatılan tablet dağıtımının günümüzde her öğrenciye ulaşması gerektiği önerisinde bulunmuşlardır. İnternet alt yapısı olmayan yerlerde mobil erişim noktalarının kurulması ve öğrencilerin evde ders dinleme konusunda teşvik edilmesi katılımcılar tarafından getirilen diğer çözüm önerileridir. Gökdemir (2019) araştırmasında öğretmenlerin görev yaptıkları okulların sosyoekonomik düzeyinin ters yüz öğrenme bağlamında sorun yaratabileceğini ve okullardaki teknolojik donanımın yetersiz olmasının modelin uygulanması aşamasında karşılaşılabilecek sorunlar arasında olduğunu ifade etmiştir. Gencer'in (2015) yapmış olduğu çalışmada elde edilen, Türkiye'deki ekonomik eşitsizliğin bir sonucu olarak eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanamaması, herkese eşit olarak sunulabilecek teknolojik olanakların olmaması sonuçları da bu çalışmaya iştirak edilen katılımcıların görüşleriyle örtüşmektedir.

Araştırmanın bulguları incelendiğinde bu öğrenme modelini katılımcılardan 3'ünün meslek hayatlarında kullanmak istedikleri, 1'inin kararsız olduğu, 2'sinin ise kullanmak istemediği sonucuna ulaşılmıştır. Gökdemir (2019) tarafından 9 öğretmen adayı üzerinde yürütülen çalışmada ise 7 öğretmen adayının ters yüz edilmiş öğrenmeyi kullanmak istediği sonucu elde edilmiştir. Gerçekleştirilen bu çalışmada her ne kadar katılımcıların ters yüz edilmiş öğrenme modeline yönelik olumsuz tutumlara sahip oldukları sonucuna ulaşılsa bile, katılımcıların yarısı meslek yaşantılarında bu modeli kullanabileceklerini dile getirmişlerdir. Ortaya çıkan bu durumun modelin eğitim-öğretim sürecine olan olumlu ya da olumsuz etkisinden ziyade süreç içerisinde teknolojiyi odak noktasına alan anlayıştan kaynaklandığı düşünülmektedir.

ÖNERİLER

Araştırma kapsamında elde edilen sonuçlara dayalı dile getirilen öneriler şöyledir: Sosyal bilgiler eğitimi ana bilim dalında okutulan derslerin içeriklerinde ters yüz edilmiş öğrenme, harmanlanmış öğrenme gibi web

tabanlı öğretim modellerine daha fazla yer verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Özellikle öğretim modellerinin ele alındığı derslerde uygulamaya dayalı olarak bu modelin öğretiminin sağlanması gerçekleştirilebilir. Ters yüz edilmiş öğrenme modeline yönelik öğretmen adaylarının olumsuz tutum gerçekleştirmelerinin altında yatan nedenler farklı araştırmalarla derinlemesine incelenebilir. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ters yüz edilmiş öğrenmeye yönelik görüşleri farklı üniversite ve çalışma gruplarıyla gerçekleştirilebilir. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ters yüz edilmiş öğrenmeye yönelik bilgi düzeylerini ölçmek amacıyla nicel veya karma yöntemlerle araştırmalar yapılması önerilmektedir.

Etik Metni

Bu makale de dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazarlara aittir.

Yazar(lar)ın Katkı Oranı Beyanı: Çalışmaya 1. yazar %50, 2. Yazar %50 oranında katkı sağlamışlardır. Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Abdelshaheed, B. S. (2017). Using flipped learning model in teaching english language among female english majors in majmaah university. *English Language Teaching*, 10(11), 96-110. <http://doi.org/10.5539/elt.v10n11p96>
- Alsancak-Sırakaya, D. (2017). Oyunlaştırılmış tersyüz sınıf modeline yönelik öğrenci görüşleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(1), 114-132. doi: 10.7822/omuefd.327393
- Alsancak-Sırakaya, D. (2020). Harmanlanmış öğrenme ortamları ve uygulamaları. Ebru Kılıç Çakmak ve Serçin Karataş (Ed.). *Çevrimiçi öğrenme: Farklı bakış açıları içinde*, (ss.227-243), Pegem Akademi.
- Avcı, F. & Akdeniz, E. C. (2021). Koronavirüs (Covid-19) Salgını ve uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan sorunlar konusunda öğretmenlerin değerlendirmeleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi – USBED*, 3(4), 117-154.
- Baker, J. W. (2000). The" classroom flip. Using web course management tools to become the guide by the side, 9-17. In 11th International Conference on College Teaching and Learning.
- Bardakçı, S. & Keser, H. (2017). Bilişim teknolojilerinin eğitime entegrasyonu: Farklı amaç, politika, uygulama, etki ve eleştiriler üzerine bir inceleme. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Bardakçı, S. (2020). Eğitimde BİT entegrasyonu ve Türkiye'deki uygulamalar. Adile Aşkın Kurt (Ed.) *Öğretim teknolojilerinin temelleri içinde* (s.43-59). Nobel Akademi.
- Bergmann, J., & Sams, A. (2012). Flip your classroom: Reach every student in every class every day. International Society for Technology in Education.
- Bishop, J. L., & Verleger, M. A. (2013). The Flipped Classroom: A Survey of the Research Paper presented at 2013 ASEE Annual Conference & Exposition, Atlanta, Georgia. 10.18260/1-2--22585.
- Can, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye'de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53

- Chen Hsieh, J. S., Wu, W. C. V., & Marek, M. W. (2017). Using the flipped classroom to enhance EFL learning. *Computer Assisted Language Learning*, 30(1-2), 1-21. <https://doi.org/10.1080/09588221.2015.1111910>
- Choi, H., Kim, J., Bang, K. S., Park, Y. H., Lee, N. J., & Kim, C. (2015). Applying the flipped learning model to an English-medium nursing course. *Journal of Korean Academy of Nursing*, 45(6), 939-948. <https://doi.org/10.4040/jkan.2015.45.6.939>
- Çakın, M., & Külekçi-Akyavuz, E. (2020). Covid-19 süreci ve eğitime yansımaları: öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(2), 165-186. <https://doi.org/10.24289/ijsser.747901>
- Çiçek, İ., Tanhan, A., & Tanrıverdi, S. (2020). COVID-19 ve eğitim. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 1091-1104. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.787736>
- Davies, R. S., Dean, D. L., & Ball, N. (2013). Flipping the classroom and instructional technology integration in a college-level information systems spreadsheet course. *Educational Technology Research and Development*, 61(4), 563-580. DOI 10.1007/s11423-013-9305-6
- Demir, F. & Özdaş, F. (2020). Covid-19 sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi, Salgın Sürecinde Türkiye'de ve Dünyada Eğitim*, 49(Özel Sayı), 273-292. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.775620>
- Gencer, B. G. (2015). *Okullarda ters-yüz sınıf modelinin uygulanmasına yönelik bir vaka çalışması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- Göğebakan-Yıldız, D., Kırıkcı, G., & Altıntaş, G. (2016). Ters-yüz edilmiş sınıf modelinin öğretmen adaylarının erişimleri ve görüşleri açısından incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 6(3), 186-200. <http://dx.doi.org/10.19126/suje.281368>
- Gökdemir, A. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmeni yetiştirmede ters yüz öğrenme: Bir karma yöntem çalışması*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Gökdemir, A., & Gazel, A. A. (2019). Ters yüz öğrenmenin sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapılandırmacılığa yönelik tutumlarına etkisi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 239-249.
- Heeks, R. (1999). Information and communication technologies, poverty and development. Development informatics working paper, (5). https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3477770 adresinden 20.02. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- Hwang, G. J., Lai, C. L., & Wang, S. Y. (2015). Seamless flipped learning: a mobile technology-enhanced flipped classroom with effective learning strategies. *Journal of computers in education*, 2(4), 449-473. DOI 10.1007/s40692-015-0043-0
- Johnson, L., & Renner, J. (2012). *Effect of the flipped classroom model on a secondary computer applications course: Student and teacher perceptions, questions and student achievement*. (Unpublished doctoral dissertation). University of Louisville, Louisville, Kentucky.

- Kim, M. K., Kim, S. M., Khera, O., & Getman, J. (2014). The experience of three flipped classrooms in an urban university: an exploration of design principles. *The Internet and Higher Education*, 22, 37-50. <https://doi.org/10.1016/j.iheduc.2014.04.003>
- Love, B. Hodge, A., Grandgenett N. & Swift A. W. (2014). Student learning and perceptions in a flipped linear algebra course. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*, 45(3), 317-324. <https://doi.org/10.1080/0020739X.2013.822582>
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis* (2nd Edition). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Moravec, M., Williams, A., Aguilar-Roca, N., & O'Dowd, D. K. (2010). Learn before lecture: a strategy that improves learning outcomes in a large introductory biology class. *CBE Life Sciences Education*, 9, 473–481.
- Odabaşı, H., & Kabakçı, I. (2011). *Öğretmenlerin mesleki gelişimlerinde bilgi ve iletişim teknolojileri*. Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu, 39-44.
- Özdoğan, A. Ç. & Berkant, H. G. (2020). Covid-19 Pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi, Salgın Sürecinde Türkiye'de ve Dünyada Eğitim*, 49(Özel Sayı), 13-43. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.788118>
- Sancar-Tokmak, H. (2019). Yeni nesil öğretim yöntem ve teknikleri. Serkan Şendağ (Ed.). *Öğretim teknolojileri içinde*, (ss.75-98). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Turan, Z., & Göktaş, Y. (2015). Yükseköğretimde yeni bir yaklaşım: Öğrencilerin ters yüz sınıf yöntemine ilişkin görüşleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (2), 156-164.
- Voronina, M. V., Moroz, O. N., Sudarikov, A. E., Rakhimzhanova, M. B., & Muratbakeev, E. K. (2017). Systematic review and results of the experiment of a flipped learning model for the courses of descriptive geometry, engineering and computer graphics, computer geometry. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 13(8), 4831-4845. <https://doi.org/10.12973/eurasia.2017.00967a>
- Yıldırım, S., Yıldırım, G. & Çelik, E. (2018). Uygulayıcıların ters yüz edilmiş sınıf uygulamalarına yönelik deneyimleri. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 8(2), 192-211. <https://doi.org/10.17943/etku.390905>